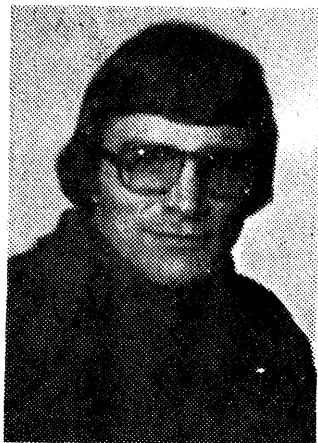

Fristelserne i TV

*Cand. theol.
Kai Kjær-Hansen,
der er lærer ved det
såkaldte Menighedsfakultet
i Århus, sender denne
kritiske kronik om de
„verdslige prædikener“
i fjernsynet.
Han erklærer,
at evangeliet blev tabt
på gulvet, og at talerne
faldt for fjernsynets
fristelser til at hyppe
deres egen privatfilosofi.*

DET er forfriskende at møde mennesker, som kæmper for deres ideer med åben pande og rene våben. Et sådant møde er velgørende, uanset om man sympatiserer med de pågældendes ideer. Ja, selv dem, som kæmper for et mål som er diametralt modsat af ens egen kan man kun respektere, når kampen føres i ærlighedens og redelighedens navn uden at fordække og camouflere ens metoder og målsætning.

Det ville nok være uretfærdigt at dømme alle seks „verdslige“ prædikener over en kam i den nylig afholdte TV-serie med baggrund i beretningen om Jesu fristelse. Der blev sagt mange sandheder — ja, ind imellem ligefrem helt vise ord. Alligevel sidder man tilbage med et forstemmende indtryk. Og en tendens tegner sig for en. For skønt de enkelte prædikanter — eller causeurer — vel må formodes at være „programmeret“ fra fjernsynets side til at sige netop det, de gjorde, er dette dog ikke nok til at retfærdiggøre den brug af Jesus, som flere gjorde sig skyldig i. Flere af dem faldt nemlig for fjernsynets fristelse. Fristelsen til at bruge Jesus for at fremme egne synspunkter og formål.

Denne fristelse var stor — indrømmet! Så stor, at man faldt.

Fristelsen blev brugt til at skaffe sig magt over menneskers sind ved bl. a. at bruge Jesus i kampen for oprøret og revolutionen. I det følgende skal blot et par eksempler trækkes frem fra Ebbe Reich Kløvedals og Suzanne Brøgers prædikener, og så overlades til andre at bedømme om de øvrige prædikanter undgik denne tendens.

Ved at falde for fjernsynets fristelse søgte man at profitere på intetanende, godtroende og forsvarsløse mennesker — og dem er der nogle stykker af i dette land uanset hvorøbte de er. Dette forsøg på at skaffe sig profit adskiller sig ikke fra den profit, som det kapitalistiske system kan opvise så mange skrækelige eksempler på. TV-prædikanternes profitmageri kommer dog i et desto grellere lys, da de klart har øjnene oppe for og fordømmer det kapitalistiske samfunds profittræs og umenneskeliggørelse.

For ikke at tabe denne profit-skabende chance måtte disse prædikanter kompromittere sig og gå ind på fristerens spilleregler. I stedet for at stille sig til rådighed under forud-

sætning af, at man selv måtte vælge sin tekst, tog man teksten fra Det nye Testamente uden i synderlig høj grad at have lyttet til dens indhold. For at redeligheden ikke skal tabes, er det helt nødvendigt at lytte. Lytter man ikke, kan man måske nok bruge en given tekst som springbræt for sin egen private filosofi — og denne filosofi kan naturligvis enten være positiv eller negativ eller bare sådan lidt midt imellem — men tilbage står alligevel uredeligheden.

Redeligt havde det været for alle parters vedkommende, hvis de nævnte prædikanter havde fået taletid til at propagandere og missionere for deres egne ideer ud fra f. eks. et af de eksisterende politiske partiers trivelsprogram, eller at forkynde ud fra et af vor tids domsprofetier angående verdensforureningen eller ressourcefordelingen, eller at fortolke en tekst som beskriver verdens nød for størstedelen af Jordens befolkning.

Så havde man med redeligheden i behold kunne sige, hvad man sagde. Så havde man kunnet give et eksempel på, hvad udlægning er for noget. I stedet for de indlægnin-

ger i den bibelske tekst, som nu blev resultatet.

Dette betyder ikke, at Kristus-troende mennesker ignorerer de omtalte problemer, hvis opkomst netop skyldes menneskets synd. Men lige så forkert som det er at føre krig med kirkens velsignelse, og misbruge evangeliet til det — sådan som Suzanne Brøgger rigtigt bemærkede indledningsvis — lige så forkert er det at bruge Jesu eller Guds navn i ens krig for et ganske bestemt trivselsprogram eller oprør.

I særdeleshed når resultatet bliver, at den eneste måde vi kan møde Satan på er at give rigtigt brød — i stedet for plastickultur — og rigtigt folkestyre — i stedet for det vi nu har — og så lade os nøje med vor dagligdags tro uden om kirkens dogmer, sådan som Kløvedal konkluderede; eller at udvide kærlighedsbegrebet, og tilintetgøre den begrænsede form for kærlighed som to-somheden er udtryk for, sådan som Suzanne Brøgger plæderede for.

Fortolkning er en vanskelig heden i behold kunnet sige, sket ikke lever af brød alene. Og konklusionen er: Den eneste måde at møde Satan på og overvinde ham er at give brød!

Eller: Jesus gøres til talsmand for at smadre to-somheden, skønt han i en anden sammenhæng talte meget ophøjet om det monogame ægteskab, to-somheden, som havde en livsvarig karakter. Vel er fortolkningen en vanskelig kunst. Indlægning, derimod, det letteste af alt.

Når man bruger Jesus uden hensyntagen til sammenhænge og uden først at have skaffet sig et helhedsbillede af Jesus, kan man nok, når heldet er ude, komme frem til en lang række punkter, som kristne kan sympatisere med. Hvor væsentligt det end er at få disse enkelte sandheder frem, så bliver dog slutresultatet forkert.

Når man f.eks. går ud fra som Suzanne Brøgger — og det på tværs af Jesus — at Jesus troede på mennesket, eller som Kløvedal, at vi kun kan være på hold med Jesus, hvis vi gør noget helt ekstraordinært (og at vi har kraft i os til at gøre dette), så er ens præmisser af en sådan karakter, at slutfacit — alle de gode ansatser til trods — bliver en karikatur af Jesus.

Følgen af at bruge Jesus ud fra ens egne præmisser er, at han bliver misbrugt. En halv-

eret Jesus er, bibelsk bedømt, en falsk Jesus! Det samme gælder naturligvis en hvilken som helst anden person fra fortiden, som man søger at indpasse i nutiden.

☆

Hævder man eksempelvis at Marx, når han talte om religionen som opium for folket, ikke sigtede til kristendommen, men kun tænkte på alle de andre religioner, så siger man en halv sandhed; men samtidig er denne halve sandhed løgn, eftersom Marx ikke satte en beskyttende klamme om kristendommen.

Og hævder man ud fra Maos lille røde, at han er fortaler for afskaffelse af krig, og så i sin missionsiver forkynder, at Mao er pacifist, og kun ønsker at bruge „åndelige“ våben i sit forsøg på at komme revolutionens modstandere til livs, så siger man noget rigtigt, nemlig det, at Mao, som ethvert andet tænkende menneske ønsker fred.

Men samtidig fordrejer man hans tanker, forvrænger dem, fordi han i samme åndedrag siger, at krig kun kan afskaffes gennem krig, og for at slippe af med geværet er det nødvendigt at gribe til geværet.

Nu er der næppe mange, som vil bruge Marx, Mao eller nogle af vor tids revolutionære til at legitimere kristendommen med. Dertil er de alligevel for små. Derimod er der en hel del, som vil bruge Jesus til at legitimere deres egne ønsker, visioner og drømme, uanset om de nu går i marxistisk eller

kapitalistisk retning. Begge dele er lige forkastelige.

Underligt er det — men en kendsgerning kan man jo bare konstatere — at det er nødvendigt for revolutionens og oprørets talsmænd i vor tid at benytte sig af overtalelsesdefinitioner for at vinde mennesker til deres program. Og kan det påvises, at kristne i ikke-kristne kultursammenhænge benytter sig af samme taktik, kan det ikke nok beklages. Kristenommen ønsker denne konfrontation, så mennesker kan tage afstand fra den ud fra de rigtige præmisser eller forkaste den ud fra de samme præmisser.

På vor del af kloden er det jo en menneskeret at benytte sig af Det nye Testamente uden først at skulle indhente et blåt stempel hos en kirkelig myndighed for ens synspunkter. Denne menneskeret skal ikke anfægtes, og derfor skal dette indlæg ikke betragtes som et desperat forsøg på at skaffe lov hjemmel for at „kirken“ — og den alene — skal have eneret på Jesus.

Men hvis den kærlighedsberklæring, som Suzanne Brøgger fremkom med, skal betragtes for andet end en camouflage for egen egoisme og magtønsker, må kærligheden give sig udslag i en vitterlighed til at forstå anderledes troende mennesker og ikke forvrænge ham, de kristne har sat hele deres eksistens på spil overfor.

Det er dybt ualvorligt og enormt kærlighedsløst at fordreje Jesu ord og kun komme med halve sandheder. Redeligt

er det derimod åbent og ærligt at lægge tingene på bordet, indrømme at Jesus sagde en masse, som er enormt reaktionært set ud fra revolutionens programskrifter, f. eks. det, at han sætter sig selv og Gud i centrum i stedet for mennesket. Når mennesket i et programskrift kommer i centrum, må Jesus vige derfra. I det centrum er der nemlig kun plads til en. Her må der vælges. Her er der en kløft.

☆

Jesus vil os det gode. Naturligvis, Netop derfor blev han sendt til denne jord. Netop derfor blev han fristet. Det skal ikke benægtes, at der kan trækkes mange paralleller mellem Jesu fristelse og menneskeheden. Fristelsesberetningen kan lære mennesket at holde sig til Guds ord, at spørge og lytte efter Guds svar, når fristeren møder os i en af sine mangfoldige skikkelser.

Her er der virkelig hjælp at finde, idet vi har en ydre autoritet, som langt fra giver os svar på alle fristelser, men dog en klar rettesnor, som er langt bedre at rette sig efter i stedet for ens egen private tro og indre stemme. Indre stemmer fører ofte på vildspor.

Men primært er fristelsesberetningen en beretning om Jesu og hans fristelse.

Var han faldet for fristelsen til at friste Gud — prøve om Gud nu også var parat til at holde sine forpligtelser, sine løfter — så havde det været ude med os. Det er, hvad de

første kristne vil have os til at forstå. Så var der ikke blevet en langfredag og en påskemorgen.

Og var Jesus senere faldet for de sataniske lokkerier, udtalt gennem apostelen Peters mund, om at Jesus så sandelig ikke skulle gå dødens vej, så havde det også været ude med os.

Peters velmente råd kan groft taget sidestilles med TV-prædikanternes råd til kristne om at gøre Jesus til en politisk samlingsskikkelse. At Jesus betragter Peters råd som en satanisk fristelse, kan man ikke komme udenom. Til Peter som til fristeren i ørkenen bruger Jesus samme kraftige udtryk: „Vig bag mig, Satan“.

Når Jesus fristes er det for de bibelske forfattere et spørgsmål om liv eller død. Nok kan de lære en hel del om måder at overvinde fristelser på. Men de fortæller ikke blot denne beretning af den grund alene. For dem er Jesus ikke en ligemand. Ikke kun en model for, hvordan man skal møde en fristelse. I Jesu fristelse er der et evangelium, nogle gode nyheder. Han gjorde det intet andet menneske kunne gøre.

Som den unike og enestående Guds søn forblev han at være den lydige, helt ind til døden, ja, døden på et kors. Denne lydighed fordres også af Guds sønner og døtre; det er rigtigt. Men forkert bliver det, når Jesus blot stilles op som model eller eksempel til efterfølgelse. Da er evangeliet tabt på gulvet.

Og det blev det de seks aftener.

Programtaler, visioner, ideer og drømme. Selv om der var mange udmærkede tanker, som også kristne kan sige deres ja og amen til, blev der dog intet evangelium ud af det, fordi Jesus blev skåret til, halveret. Programtaler og visioner kan mange måske nok leve på. De stærkeste af disse mange former endog at dø på dem. Evangeliet om ham, som overvandt fristeren og som på korset gik i menneskeheden, som man både leve livet på og dø døden på. Dette var de gode nyheder som blev camoufleret og tilsløret.

For fristelsen, som ligger latent i enhver, til at følge sine egne ideer og drømme overvandt en og besejrede redeligheden og kærligheden. Og endnu engang blev det vist sort på hvidt, at ønsket om at skaffe sig profit på andres bekostning er enormt godt funderet i menneskedybet.

Så det kom der ud af de verdslige prædikener i seks akter. Foruden det, at præster og andre forkyndere fik en anskuelsesundervisning i hvor farligt det er at hyppe sin egen privatfilosofi, i stedet for at tale som Guds ord taler.

Og så fristes man bare til at ønske, at TV næste gang ved en lignende serie ville bestræbe sig på at finde en lægmand, som kunne være „programmeret“ til at sige det, som de fleste Kristustroende siger. Det ville i det mindste være forfriskende til afveksling at høre noget fra en, som kunne sige

lidt om Guds tanker og handlinger, i stedet for menneskets tanker om Gud og menneskeheden's handlingsprogrammer. For hvor var de ens — alle seks!

Men dette ønske er måske bare at betragte som en fristelse for TV?

KAI KJÆR-HANSEN.